

 THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511	ACADEMIK YEAR 2025-26	
YEAR S.Y. SHASTRI SEMESTER - III	Major – 5 PAPER CODE : PAPER NAME: Vastusaukhyam (Pratham, Dvitiya, Trutiy Bhagashcha)	CREDIT 04 HOURS 60
OBJECTIVES	(१) पञ्चमहाभूतानां रहस्याध्ययनम् । (२) पृथिव्यादिद्रव्याणा-ं तत्त्वज्ञानम् । (३) निवासादिभूमि परीक्षणम् । (४) विविधभवनानां भेदज्ञानम् । (५) आधुनिकोपकरणानां व्यवस्था ।	
COURSE CONTENT/SYLLABUS		
UNIT	TITLE	HOURS
1	1 तः 20 श्लोकाः। मङ्गलाचरणम्, प्रवेशस्वरूपनिरूपणम्. गृहसंबन्धिवशिष्टोक्तिः, गृहनिर्माणप्रयोजनम्, वास्तुपुरुषस्वरूपं नामकरणञ्च ।	15
2	21 तः 40 श्लोकाः। भूमिपरीक्षणम्, निवासहेतुस्थाननिर्वाचनम्, प्रकारान्तरेण भूमिपरीक्षणम्, मत्स्यपुराणानुसारेण भूमिपरीक्षणम्, वराहमिहिरानुसारेण पुनः भूमिपरीक्षणम्, मत्स्यपुराणानुसारेण पुनः भूमिपरीक्षणम्, गर्गस्य प्रमाणान्तरम् ,	15
3	41 तः 60 श्लोकाः। गृहसमीपे दिग्बशने शुभाशुभवृक्ष निरूपणम्, अशुभवृक्षपरिहारः, शुभवृक्षवर्णनञ्च, वृक्षविषये राजमार्तण्डवचनम् , मत्स्यपुराणे निषिद्धवृक्षाः, वास्तुशास्त्रे शल्यशोधनम्, शल्यज्ञानार्थं रेखाकरणम्, रेखाकरणे वस्तुनिर्देशः, रेखायाश्च लक्षणम्, शल्यज्ञाने अन्यदपि विधानम्, शकुनद्वारा शल्यज्ञानम्, शुभमङ्गल्यज्ञानम्, प्रकारान्तरेण शुभाशुभज्ञानम्,	15
4	61 तः 82 श्लोकाः। शकुनद्वारा शल्यज्ञानम्, शुभमङ्गल्यज्ञानम्, प्रकारान्तरेण शुभाशुभज्ञानम्, वर्णपरत्वेन सूत्रनिर्माणम्, वशिष्टोक्ता षड्वर्गशुद्धिः, प्रश्रवर्णानुसारेण शल्यज्ञानोपक्रमः. वास्तुशास्त्रे क्षेत्रशोधनप्रकारः, खननेन भूमिशुद्धिः, हलोत्कृष्टेनोत्पन्नवस्तु शुभाशुभफलम्, शल्यदोषोद्घारे कर्तव्यनिरूपणम् ।	15
PRESCRIBED TEXTS : वास्तुसौख्यम् । विक्रय विभाग, सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालय, वाराणसी - 221002 REFERENCES: OTHER SOURCES:		

 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511		ACADEMIK YEAR 2025-26	
YEAR S.Y. SHASTRI	Major – 6 PAPER CODE : PAPER NAME: Rajavallabhavastushastram (Adhy. 1,2)		CREDIT	04
SEMESTER - III			HOURS	60
OBJECTIVES	(१) पृथिव्यादिद्रव्याणां-ं तत्त्वज्ञानम् । (२) गृहाणां भेदप्रभेदाः तत्प्रकार ज्ञानम् । (३) निर्माणशिल्पज्ञानम् । (४) गृहगृहस्वामिनो-ः सम्बन्धज्ञानम् । (५) वास्तोः विविधप्रभेदाः ।			
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE			HOURS
1	1 तः 20 श्लोकाः। मिश्रकलक्षणम्, मङ्गलाचरणम्, गृहनिर्माणप्रयोजनम्, गृहनिर्माणकालः, गृहारंभेचान्द्रमासाः, सौरमासविचारः, सौरमासत्वेन द्वारविचारः, दिक्साधनम्, मार्कटिकाशङ्ग् चदिक्रियाः			15
2	21 तः 40 श्लोकाः। ब्राह्मणादीनां शस्ता भूमयः , सर्वेषां शस्ताभूमिः, भूमि परिक्षणानन्तरं कर्तव्यकर्म, भूमिपरीक्षाः, शिलान्यासदिशा,, पञ्चसु कर्मसु वास्तुपुरुषपूजनम्, गृहसमीपे त्याज्यवृक्षाः , तत्फलानि, शुभवृक्षाः, सूत्रभेदाः, सूत्रधारलक्षणम्,			15
3	1 तः 20 श्लोकाः। - वास्तुलक्षणम्, कुत्र वास्तुपुरुषः पूज्य इति निदर्शनम्, वास्तुपुरुषभेदाः, कस्मिन् कर्मणि कीदृशो वास्तुपुरुषः पूज्यः , वास्तुपुरुषाङ्गे देवविन्यासः, वास्तुपुरुषस्य पूर्वादिदिक्षु स्थाप्या देवाः,			15
4	21 तः 39 श्लोकाः। - चतुष्पष्टिपदे एकाशीतिपदे च वास्तौ न्यासक्रमः, तथा अन्ये, अथ रेखाकरणम्. भूमि परिक्षानन्तरं कर्तव्यं कर्म, सहस्र पदो वास्तुः, वास्तुपूजनम्, ईशादिदेवानां नैवेद्यं, वास्तुपूजनाकरणे दोषः, वास्तुपूजनमाहात्म्यम्, निषिद्धं गृहम्,			15
PRESCRIBED TEXTS : राजवल्लभवास्तुशास्त्रम् । परिमल पब्लिकेशन्स, 27/28 शक्ति नगर, दिल्ली - 110007				
REFERENCES: सम्पादक एवं व्याख्याकार डा. श्रीकृष्ण 'जुगन्'				
OTHER SOURCES:				

 THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511	ACADEMIK YEAR 2025-26		
YEAR S.Y. SHASTRI	Major – 7 PAPER CODE :	CREDIT	04
SEMESTER- III	PAPER NAME: - Shilparatnakarah (Pratham Ratnam)	HOURS	60
OBJECTIVES	(१) निर्माणशिल्पज्ञानम् । (२) गृहगृहस्वामिनो-ः सम्बन्धज्ञानम् । (३) गृहाणां भेदप्रभेदाः तत्प्रकार ज्ञानम् । (४) गृहनिर्माणमहत्त्वम् । (५) वास्तुशास्त्रस्य वैज्ञानिकदृष्ट्या महत्त्वम् ।		
COURSE CONTENT/SYLLABUS			
UNIT	TITLE	HOURS	
1	1 तः 25 श्लोकाः। - गृहप्रकरणम्, वर्गमैत्रीविचारः, काकिणीविचारः, दशाविचारः, सुर्यादिदशाफलानि, वर्णपरत्वेन भूमि विचारः, गृहसमीपे निषिद्धवृक्षाः, दिक्परत्वेन गृहसमीपे शुभवृक्षाः, कूपविचारः, भूमिशोधविधानं-शकुनानि, गृहारंभे मासनक्षत्राणि, गृहारंभे अन्यमासानां विचारः ।	15	
2	26 तः 50 श्लोकाः। - गृहारंभे चैत्रमासादिनाम् विचारः, गृहारंभे महिसुप्तिविचारः, गृहारंभे वृषभचक्रम्, वास्तुपूजने दिशाविचारः, गृहारंभे शकुनम्, वर्णपरत्वेन गृहवृद्धिः, राज्ञो गृहवृद्धिः, सेनापत्यादिनां गृहवृद्धिः, सचिवानां महिषीणां गृहावृद्धिः, युवराजस्य अनुजानानाञ्च गृहवृद्धिः, सामन्तादिनां गृहवृद्धिः, ज्योतिर्विदानिनां गृहवृद्धिः ।	15	
3	51 तः 75 श्लोकाः। - राशिपरत्वेन गृहाद्वारं-द्वारविचारः , द्वारवेधविचारः, द्वारवेध फलम्, द्वारदोषाः, ब्रह्मदिग्द्वारं -कोणविचारः , तिथिपरत्वेन द्वारविचारः, गृहारम्भे नक्षत्रपरत्वेन द्वारविचारः, गृहारंभे निषेधः, गृहनक्षत्रयोगेन गृहारंभे वारफलानि, गृहारंभे गृहयोगात् गृहस्य स्थितिः, वर्णस्वामिग्रहाः,	15	
4	76 तः 101 श्लोकाः। - आयाष्टकं-पिण्डायनप्रकारः, गृहोच्चविचारः, धृवादिषोडशगृहविचारः, नृपाणां षोडशगृहरचनोपायः, देहलिस्थापनम्, गृहसमीपफलम्, गृहप्रवेशविचारः, गृहप्रवेशलग्नफलम्, गृहप्रवेशे निषेधाः, कलशचक्रम्, अथाग्निचक्रम्, परिशिष्टं-अथाग्निवासविचारः ।	15	
PRESCRIBED TEXTS : चौखम्बा संस्कृत प्रतिष्ठान 38 यू. ए.बङ्गलो रोड, जवाहर नगर, दिल्ली - 110007 REFERENCES: डॉ. शैलजा पाण्डेय, OTHER SOURCES:			

 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511		ACADEMIK YEAR 2025-26	
YEAR S.Y. SHASTRI	Major – 8 PAPER CODE :	CREDIT	04	
SEMESTER-IV	PAPER NAME: - Gruhavastupradipah	HOURS	60	
OBJECTIVES	(१) पञ्चमहाभूतानां रहस्याध्ययनम् । (२) निवासादिभूमि परीक्षणम् । (३) विविधभवनानां भेदज्ञानम् । (४) गृहाणां भेदप्रभेदाः तत्प्रकार ज्ञानम् । (५) वास्तुशास्त्रस्य वैज्ञानिकदृष्ट्या महत्त्वम् ।			
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE		HOURS	
1	1 तः 25 श्लोकाः। - गृहप्रकरणम्, वर्गमैत्रीविचारः, काकिणीविचारः, दशाविचारः, सूर्यादिदशाफलानि, वर्णपरत्वेन भूमि विचारः, गृहसमीपे निषिद्धवृक्षाः, दिक्परत्वेन गृहसमीपे शुभवृक्षाः, कूपविचारः, भूमिशोधविधानं-शकुनानि, गृहारंभे मासनक्षत्राणि, गृहारंभे अन्यमासानां विचारः, गृहारंभे चैत्रमासादिनाम् विचारः,		15	
2	26 तः 50 श्लोकाः। - गृहारंभे महिसुप्तिविचारः, गृहारंभे वृषभचक्रम्, वास्तुपूजने दिशाविचारः, गृहारंभे शकुनम्, वर्णपरत्वेन गृहवृद्धिः, राज्ञो गृहवृद्धिः, सेनापत्यादिनां गृहवृद्धिः, सचिवानां महिषीणां गृहावृद्धिः, युवराजस्य अनुजानानाञ्च गृहवृद्धिः, सामन्तादिनां गृहवृद्धिः, ज्योतिर्विदानिनां गृहवृद्धिः, राशिपरत्वेन गृहाद्वारं-द्वारविचारः ,		15	
3	51 तः 75 श्लोकाः। - द्वारवेधविचारः, द्वारवेध फलम्, द्वारदोषाः, ब्रह्मदिग्द्वारं -कोणविचारः , तिथिपरत्वेन द्वारविचारः, गृहारम्भे नक्षत्रपरत्वेन द्वारविचारः, गृहारंभे निषेधः, गृहनक्षत्रयोगेन गृहारंभे वारफलानि, गृहारंभे गृहयोगात् गृहस्य स्थितिः		15	
4	76 तः 101 श्लोकाः। - वर्णस्वामिग्रहाः, आयाष्टकं-पिण्डायनप्रकारः, गृहोच्चविचारः, धृवादिषोडशगृहविचारः, नृपाणां षोडशगृहचनोपायः, देहलिस्थापनम्, गृहसमीपफलम्, गृहप्रवेशविचारः, गृहप्रवेशलग्नफलम्, गृहप्रवेशे निषेधाः, कलशचक्रम्, अथाग्निचक्रम्, परिशिष्टं-अथाग्निवासविचारः ।		15	
PRESCRIBED TEXTS : चौखम्बा संस्कृत प्रतिष्ठान 38 यू. ए.बङ्गलो रोड, जवाहर नगर, दिल्ली - 110007 REFERENCES: डॉ. शैलजा पाण्डेय, OTHER SOURCES:				

 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511		ACADEMIK YEAR 2025-26	
YEAR S.Y. SHASTRI	Major – 9 PAPER CODE :	CREDIT	04	
SEMESTER-IV	PAPER NAME: - Vastusaramandaham Ayatattvamcha (Adhy. 4,5,6)	HOURS	60	
OBJECTIVES	(१) गृहाणां भेदप्रभेदाः तत्प्रकार ज्ञानम् । (२) नगरवास्तुज्ञानम् । (३) आधुनिकोपकरणानां व्यवस्था । (४) गृहगृहस्वामिनो-ः सम्बन्धज्ञानम् । (५) वास्तुशास्त्रस्य वैज्ञानिकदृष्ट्या महत्त्वम् ।			
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE		HOURS	
1	1 तः 21 श्लोकाः। चतुर्थो अध्यायः। - शालालिन्दद्रुमासोपानाञ्च वास्तुचक्रपूजायां। शालालिन्दप्रमाणनञ्च, शालोच्चविचारः, गृहोपयोगीद्रुमाः, निषिद्ध ग्राह्य काष्ठानि, वृक्षच्छेदनमुहूर्ताः, आरोहणम्, भित्तिप्रमाणम्, वास्तुचक्रम्, चतुःषष्टिपदवास्तुचक्रम्, वास्तुदेवताभागनिर्णयः, वास्तुपूजालाभादिनाम्, मर्मवास्तु विन्यासदि		15	
2	1 तः 12 श्लोकाः। पञ्चमो अध्यायः। - नगरपुरश्चवासिनामार्गजलाश्रयोद्यानम् , नगरपुरप्रमाणम् , पुरेमार्गप्रमाणम् , ब्रह्मपुरसंरचना, राजमार्गविचारः, पुरवासिनाविन्यासः, प्राकारोदाय, दुर्गमित्यादि, कीर्तिस्तम्भादीनां, ।		15	
3	1 तः 17 श्लोकाः। षष्ठो अध्यायः। - नगरपुरश्चवासिनामार्गजलाश्रयोद्यानम् , नगरपुरप्रमाणम् , पुरेमार्गप्रमाणम् , ब्रह्मपुरसंरचना, राजमार्गविचारः, पुरवासिनाविन्यासः, प्राकारोदाय, दुर्गमित्यादि, कीर्तिस्तम्भादीनां, ।		15	
4	18 तः 34 श्लोकाः। षष्ठो अध्यायः। - एकशालद्विशालादिगृहलक्षणम्, ध्रुवादि गृहाणि - प्रस्तरविधिः, रम्यादिष्टकगृहं- सुंदरादिगृहशोडशः, हंसादिगृहषोडशः. अलङ्कृतादि गृहपञ्चदशः, द्विशालगृहाणि, त्रिशालगृहाणि-विमलादि त्रिशालगृहमानानि-चतुः शालगृहाणि- हस्त्याश्वादि शाला - प्रतापवर्धनलक्ष्मीविलासञ्च-कमलोद्भवगृहाणि		15	
PRESCRIBED TEXTS : न्यू भारतीय बुक कोर्पोरेशन, 5824, न्यू चन्द्रावल, निकट शिव मन्दिर, जवाहर नगर दिल्ली -110007 REFERENCES: संपादकः - डॉ. श्री कृष्ण जुगुनु OTHER SOURCES:				

 सत्यं शिवं सुन्दरम्	THE MAHARAJA SAYAJIRAO UNIVERSITY OF BARODA BARODASANSKRIT MAHAVIDYALAYA ADDRESS- VIKRAMBAUG BUNGLOW, PRATAPGUNJ VADODARA-390002 CONTACT NO. 0265-2795511		ACADEMIK YEAR 2025-26	
YEAR S.Y. SHASTRI SEMESTER-IV	Major – 10 PAPER CODE : PAPER NAME: - Shilparatnakarah (Dvitiya Ratnam)		CREDIT	04
OBJECTIVES	(१) पृथिव्यादिद्रव्याणा-ं तत्त्वज्ञानम् । (२) नगरवास्तुज्ञानम् । (३) गृहनिर्माणमहत्त्वम् । (४) वास्तोः विविधानि उपकरणानि । (५) वास्तुशास्त्रस्य वैज्ञानिकदृष्ट्या महत्त्वम् ।			
COURSE CONTENT/SYLLABUS				
UNIT	TITLE			HOURS
1	1 तः 45 श्लोकाः। - प्रासादोत्पत्ति प्रकरणम्, अष्ट प्रासादाः, देशानुसारं प्रासादविधानम् उत्पत्तिश्च, प्रासादानां ज्ञातिः,			15
2	46 तः 100 श्लोकाः। - कलिङ्गादिनां प्रासादानां स्वरूपम्, प्रासादानां वर्ण-विषये, राजस-तामस-सात्विकादि प्रासादाः, प्रासादरचनाविधिप्रकरणम्, प्रासाद-स्थानानि, गुरुद्वारा अभ्यासविधानम् ।			15
3	101 तः 140 श्लोकाः। - शुभ मुहूर्तः, दिक्साधनम्, भूमिशोधनविधिः, शल्यशोधन विधिः, कूर्मशिलास्थापनविधिः, नागवास्तु विचारः			15
4	141 तः 174 श्लोकाः। - पाषाणकूर्मशिलामानम् तथा स्वरूपविधानम्, नव शिलायाः नामानि, प्रथम-शिला-स्थापनविधिः, प्रासादजगती विधानम्, प्रासाद पीठमानादि ।			15
PREScribed TEXTS : महादेव रामचन्द्र जागृष्टे, बुकसेलर, त्रण दरवाजा, अमदावाद, REFERENCES: OTHER SOURCES:				